

Ký sự nhân vật: Nguyễn Thị Minh Ngọc

Ký sự nhân vật: Bắt phong trần phải phong trần Kỳ 1: Kịch sĩ, đạo diễn Nguyễn Thị Minh Ngọc Vũ Đình Trọng/Người Việt Một “Một họa sĩ, vừa đi Paris với tôi về thì thêm: “ Dĩ nhiên, sau mỗi chuyến đi, mở rộng tầm mắt, tôi không chối cãi được là có nhiều điều đã thấm thấu qua tâm hồn tôi, và hắt trả ít nhiều trong tác phẩm”. Một đạo diễn có tác phẩm bị cấm (đây là loại người cho tới nay vẫn ngơ ngác không hiểu tại sao lại sửa tới sửa lui cái tác phẩm như một tấm lòng thành của mình) cho biết rằng: “Trong tôi dường như lúc nào cũng có một nhu cầu bức bách cần chia sẻ với những người dân thất thế bất hạnh chung quanh và sáng tác của tôi dường như có bị ám ảnh bởi nhu cầu ấy...” (Trích trong bài “Đi tìm người yêu” của Nguyễn Thị Minh Ngọc đăng trên www.gio-o.com .) Nguyễn Thị Minh Ngọc cũng bị cái ám ảnh ấy đè nặng ngay từ còn ngồi trên ghế nhà trường. Năm 1973, cô học sinh lớp 12B3 trường trung học Phan Bội Châu, Phan Thiết đã có một vở kịch phi lý, nửa giỡn, nửa thật về cái chân lý mà theo cô không nhất thiết phải thuộc về những người đi trước, kể cả thầy cô mình. Hệ quả tất yếu là chị bị đuổi học, dù được một số thầy cô bênh vực. Sau khi “bản án” đuổi học được công bố, một buổi sáng chào cờ, anh chị em khối lớp 12 rủ nhau nghỉ học hết để đề nghị nhà trường cho Minh Ngọc đi học lại. Trước áp lực này, ban giám hiệu phải sửa “bản án” lại và chỉ phạt chị nghỉ một tháng. Chị nhớ lại “lúc ra hội đồng kỷ luật, họ cho tôi nói lời cuối cùng. Tôi chỉ nói được câu mà Thúy Kiều nói với Tú Bà là ‘Tấm lòng trinh bạch từ nay xin chừa’. Mà nói vậy chứ tôi đâu có chừa, nhưng tôi tin là tôi trinh bạch”, và cho đến giờ này chị vẫn tin tất cả những gì mình làm là đúng vì “điều cốt lõi là tôi không làm vì mình, mà vì những người thấp cổ bé miệng khác”. Sau 30 Tháng Tư năm 1975, có một thời chị phải mưu sinh bằng thùng thuốc lá lè. Thi nhiều trường, nhưng chỉ đậu vô trường Sân Khấu, khoa Đạo Diễn. Ra trường lại kiếm sống bằng những tờ vé số, rồi chị cũng được đi dạy, làm đạo diễn, biên kịch, diễn viên... và những gì liên quan đến sân khấu. Năm 1985, kịch bản “Đứng giữa đôi cao” của Nguyễn Thị Minh Ngọc đoạt giải thưởng kịch toàn quốc, người ta mới biết đến chị như một đạo diễn sân khấu, nhà biên kịch dù trước đó độc giả đã quen thuộc với những truyện ngắn của chị với bút danh Ngọc Minh. Sau đó, chị cùng với Huy Thống, Đặng Nhân, Hải Đệ... lập ra sân khấu nhỏ 5B Võ Văn Tần. Từ đây những vở kịch do chị làm đạo diễn hay tác giả đã chinh phục không những giới trẻ mà ngay những người khó tính nhất cũng nhận ra được có một luồng gió mới đang thổi vào sân khấu vốn đã bị đông cứng vì những đơn đặt hàng. Những vở kịch mang phong cách dựng và viết của Minh Ngọc lần lượt xuất hiện như “Nụ hôn có vị mặn của biển”, “Người tốt thành Tứ Xuyên”, “Con gái chị Hằng”, “Đoạn tình ca”, “Hòn vọng phu”, “Giấc mộng kê vàng”, “Người đàn bà thất lạc”, “Hồn Xuân Thu”, “Giữa hai bờ sương khói”, “Hãy khóc đi em”, “Hãy yêu nhau đi”, “Trái tim nhảy múa”, “Thăng Bạt có cái đầu to”... Hơn 50 vở kịch đều không đơn điệu, sáo mòn. Sân khấu như một nơi để chị nói cho mình và nói cho những người bất hạnh; kịch bản cũng chỉ là một cái sườn để chị chia sẻ những vấn đề chị đang trăn trở, đưa ra những hướng giải quyết những vấn đề mà cuộc sống hiện tại chưa thể giải quyết. Những vở kịch của chị thường đụng đến những vấn đề gai góc của cuộc sống, và chị chợt nhận ra rằng mình đang mang trên vai hai nghề mà cả hai đều nguy hiểm ngang nhau: Viết văn và sân khấu. Hai “...Nhiều người khư khư tôi làm tất cả vì tôi, nhiều người nhún vai tỏ ý bất lực, nhiều người im lặng thờ dài. Có người mạnh bạo hơn: Mỗi đợt tham gia hội diễn, tôi ngạc nhiên không hiểu tại sao người ta lại có thể ‘hèn’ đều đến thế. Dường như họ không phải sáng tạo cho chính họ nữa mà đang phấn đấu cho một nền văn hóa văn nghệ lấy ‘ban giám khảo’ làm gốc...” “Có những phim Việt Nam tốn kém hàng tỉ đồng, hôm chiếu ra mắt với một công chúng miễn phí, cũng bị họ tỏ thái độ bằng cách rút lui từ từ để đến khi đèn sáng chỉ còn vài nhúm khán giả. Dù không bị mất tiền, họ vẫn tiếc điều họ đang bị đánh cắp: thì giờ... Nhiều đoàn nghệ thuật xập xệ, đi diễn ở những vùng xa chỉ với giá rẻ mạt nhưng họ đã không cấm được nhiều khán giả trách chê: ‘Biết vậy để mấy đồng đó mua bịch muối ăn cả năm còn có lý hơn nhiều.’” (Trích “Đi tìm người yêu”) Năm 2004, Nguyễn Thị Minh Ngọc được bầu là nhân vật sân khấu tiêu biểu. Nếu liệt kê các giải thưởng chị nhận được trong các lãnh vực điện ảnh, sân khấu và văn học thì theo chị cũng “mất vài trang giấy”, nhưng số kịch bản bị cấm cũng khá nhiều. Nhiều đủ để quân bình giữa cái được và không được, nên để giữ được thăng bằng trong tâm hồn để tiếp tục làm việc, chị tự trang bị cho